

Köy içme suları hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/496)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1043/108

23 . I . 1960

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Nafia Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 18 . I . 1960 tarihinde kararlaştırılan Köy içme suları hakkındaki kanun lâyihasının, esbabı mucibesıyla birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Halen Türkiye'de mevcut 35 879 köy ve 22 222 mahalleden 24 232 köy ile 9 322 mahalleye içme suyu getirilmiş olup, 11 642 köy ile 12 900 mahallede sâkin 5,5 milyon nüfus sıhhi içme suyundan mahrum bulunmaktadır. Bu köyler halkını sıhhi içme suyuna kavuşturma için 400 milyon liraya ihtiyacolduğu tahmin edilmektedir.

İşbu muhammen keşif bedeli, sadece suyun kaptajı, yani temini ile isalesini ve köyün münasip yerlerindeki depolardan veya depolu çeşmelerden veya âdi çeşmelerden akıtılmasını ihtiva edip suyun köy içinde tevzii bahis mevzuu değildir.

Ancak, geri kalan bu köylere içme suyu temini ve isalesi evvelkilere nispetle, gerek etüd ve proje, gerekse tatbikat bakımından daha muğlâk bir durum arz etmektedir. İsalelerin ekseriyetle uzak mesafelerden ve mühim ameliyat icra ederek yapılabileceği veya suyun cazibe ile isalesi mümkün olmayıp ancak terfi ile elde edilebileceği veya yer altı suyundan istifade edilmesi zarureti gibi meseleler ile karşılaşılacağı tebeyyün etmiştir.

Şimdiye kadar meydana getirilmiş olan köy içme su tesislerinin gerek etüd ve projesini ve gerekse tatbikatını muvaffakiyetle yapan vilâyet nafia müdürlüklerinin, geri kalan susuz köylere su temini hakkında yukarıda kaydedilen teknik müşkülât muvacehesinde zor durumda kalacakları anlaşıldığından bu köylerin içme su tesislerinin DSİ Umum Müdürlüğü vasıtasıyla meydana getirilmesi daha uygun mütalâa edilmiştir.

Bu maksatla hazırlanmış olan kanun lâyihasında en çok nüfusu en kısa zamanda sıhhi içme suyu na kavuşturmak için, içme suyuna ihtiyacı ve nüfusu en fazla olan ve matlûp iştiraki temin eden köylere rüçhanîyet verilmek suretiyle hazırlanacak programlara göre icraat yapılması ve en kısa zamanda içme suyu almıyan bir köyün kalmaması esas olarak alınmıştır. Aynı zamanda bu işler yapılırken vilâyetlerle teşriki mesai, köylülerin emekleri, vasıtaları ve paraları ile iştirak etmesi, tesislerin ikmalinden sonra bakım ve onarımını halkın deruhde ederek şahısların ve heyetlerin mesuliyeti prensibinden istifade edilmesi zarureti görülmektedir.

Bugüne kadar ki, tatbikatta zuhur eden menba ihtilâflarının, birçok köylerin susuz kalmasına veya icraatın gecikmesine sebebiyet verdiği müşahede edilmiştir. Bu mahzuru bertaraf etmek maksadiyle bir memban evveleminde içme suyu ihtiyacı için kullanılması esas alınarak, memba ihtilâflarının halli için lâyihaya gerekli hükümler konulmuştur.

Bütün alternatiflere baş vurulduğu halde, bir köye sıhhi su temini çok fahiş masraf ihtiyarına ve bakımı, onarımı çok zor inşaat iersına vâbeste olduğu anlaşılan hallerde ve ayrıca askerî ve turistik bir mahzur da bulunmadığı takdirde, köyün suya yakın bir mahalle nakledilmesi bu kanunla imkân dâhiline alınmıştır.

Köy halkı için hayati ehemmiyeti haiz olan bu tesislere vâkı olacak müdahale ve tecavüzleri önlemek için lâyihada lüzumlu cezai hükümlere yer verilmiştir.

Bu kanunla ele alınacak olan köy içme suyu tesisleri için tahminen 150 bin km. boruya ihtiyaç olacağı tahmin edilmektedir.

Bu boruların süratle ve iktisadi şartlara uygun olarak temini için DSİ Umum Müdürlüğünün müstakilen fabrika kurabileceği gibi, Millî Bankalar ve diğer teşekküllerle ortak olarak, bilhassa asbestli çimento boru fabrikası tesisine salâhiyet verilmesi kanunda derpiş edilmiştir. Filhakika iyi evsaf arz eden bu boruların, son zamanlarda demir borulara tercihan kullanıldığı görülmektedir. Memleketimizin birçok yerlerinde amyant madeni mevcuttur. Bu suretle madde asliyelerinin tamamen memleket dâhilinden temini mümkün olan bu boruların maliyet fiyatının düşüklüğü ve sıklığının azlığına ilâveten mühim döviz tasarrufu bakımından da böyle bir fabrikanın kurulması memleketimiz için büyük fayda sağlayacaktır.

Köy içme su tesislerinde terfi ile isale icabettiğinde santrafüjlü tulumbalara ihtiyaç hâsıl olacağı gibi suyun derin kuyulardan temini halinde de ya derin kuyu tulumbalarını veyahut su 5 metreye kadar derinde ise yine santrafüj tulumbaları kullanmak icabedecektir. Bunların çok fazla olan miktarı senelerce sürecektir olan ihtiyaç dolayısıyla boru fabrikası ile birlikte bir veya birkaç tane tulumba fabrikasının da kurulması lüzumlu ve faydalı mütalâa edilmektedir.

DSİ Umum Müdürlüğünün şimdiki iş hacminde bir azalma veya gerileme veyahut erteleme bahis mevzuu olmadan köy içme su işlerinin de yapılabilmesi için DSİ Umum Müdürlüğü bünyesinde mütenazır bir teşkilâtın kurulması icabedeceği ve bileümle faaliyetlerin bu kanunla birlikte 6200 sayılı Kanunun hükümleri dâhilinde yapılacağı tabiidir.

Bu işler için ehliyetli ve çok adette personele de ihtiyaç vardır. Bu personelin yetiştirilmesi için DSİ Umum Müdürlüğüne dahilî ve haricî öğretim müesseselerinde, içme su işlerinde çalışacak teknik eleman yetiştirmek için burs verme salâhiyetinin tanınması ve kurslar açması bu kanunun hükümleri meyanındadır.

Nihayet en kısa zamanda Türkiye’de susuz köy kalmaması gaye edinildiğine göre, içme su tesislerinin zamanında tahakkuku için, her sene DSİ Umum Müdürlüğü bütçesine gerekli tahsisatın konulmasının zaruri olduğu aşikârdır.

Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M

Muvakkat Encümeni

Esas No: 1/496

Karar No: 2

2. V. 1960

Yüksek Reisliğe

Köy içme suları hakkındaki kanun lâiyhası Hükümet mümessillerinin iştiraki ile encümeni-mizde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâiyhasının esbabı mucibesinde arz ve izah edilen hususlar üzerine dikkat ve titizlikle eğilmek zarureti kendiliğinden meydana çıkmaktadır.

DSİ Umum Müdürlüğünden alınan malûmata göre, bugün mevcut 35 879 köy ve 22 222 meskûn mahalleden 24 232 köy ve 9 322 meskûn mahalle içme suyu getirilmiş ve halen 11 642 köy ile 12 900 meskûn mahalde 6 000 000 insan içme suyundan mahrumdur. İçme suyundan mahrum olan bu insanları içme suyuna kavuşturacak tesisler için de asgari 400 000 000 liraya ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır.

Türk köylüsünün çok mühim sağlık ve temizlik dâvası olan bu meselenin en kısa zamanda halli ve gaye olarak topraklarımız üzerinde yaşayan tek insanın dahi hayatın en mühim asli unsuru olan sudan mahrum etmemektir.

Bu gayeye erişebilmek için bugüne kadar bir yardım tahsisatı şeklinde bütçelere konarak yürütülmeye çalışılan bu dâvanın artık tam ve salâhiyetle mücehhez bir sahibi olması gerekmektedir. Bunun, hem dâvanın kısa zamanda rantabl bir şekilde halledilmesi bu meselenin bünyesi icabı bir dirijan olması, yani bu dâvanın halli uğrunda bütün kuvvetleri cem edip Devlet ve milletin müştereken bu meselenin halline iştirakini sağlamak lâzımdır.

Köy içme suyu dâvası bugün artık bir ekonomi ve ucuzluk meselesi olmaktan çıkmıştır denebilir. Zira, bir milletin büyük bir çoğunluğunun hayatını alâkadar eder. Böyle bir mesele bizzatıhi ekonomiktir. Bununla beraber, bu meselenin hallinin insani olduğunu da unutmamak lâzımdır. Kaldı ki, bugünkü Devlet fikrinin toprakları üzerinde yaşayan vatandaşlarına asgari hayat şartlarını teminde mündemiç olduğu hususu da her türlü şüpheden vârestedir. Bu itibarla, bu mesele, geri kalan işlerinde mahiyeti düşünülerek, sadece bir yardım meselesi olmaktan çıkarılıp

bir Devlet mükellefiyeti haline getirilmesi realitesiyle karşı karşıya kalınmıştır. Bu arada şunu da kaydetmek gerekir ki, dâva bir köy içme suyu dâvası olduğu kadar, meskûn mahallelerin içme sularının temin ve tedariki dâvası haline getirilmiştir.

Bu mühim dâvanın halli için her türlü imkândan faydalanılacaktır. Her türlü fennî ehliyetten istifade edilecektir. Buna göre cihazlanacak personel yetiştirilecek, sanayi kurulacak ve teşkilâtlandırılacaktır.

Vilâyetlerde ve mahalli teşekküllerdeki imkânlardan âzami derecede istifade edilecektir. Yani, idareci, teknisiyen ve ihtiyaç içinde bulunan vatandaşlardan birtakım teşkil edilerek yek vücut olarak çalışılacaktır.

Bu arada, geçen yılların tecrübelerinden de faydalanılarak, yapılan işin standardı iyi olacak ve bu dâva artık sadece bir bardak temiz su dâvası olduğu kadar, gelecek nesillere bırakılacak eserler ve tesisler dâvası da olacaktır.

Bu itibarla, suyun temin ve tedarikinde her türlü fennî usullere baş vurulacak ve bu meyanda sondaj, drenaj, bent, gölek, sarnıç, kehriz, baraj, uzak isale gibi suculuk sanatının bütün imkânlarından faydalanılacaktır.

Bu suretle, en kısa zamanda en çok nüfusu suya kavuşturmak için bu tedbirlerin kifayet etmemesi halinde yeni tedbirler inkişaf ettirilecek ve tecrübe edilecektir.

Netice, köy veya meskûn mahallin depo, ana dağıtıcı, yağlak, çamaşırhane, artan sulardan sulama yapıp küçük sebzelikler meydana getirebilmek için havuzlar yapılması, su isalelerinde köye yetecek kadar suyun değil fakat ne kadar su varsa onun nakledilmesi eihetine gidilecektir. Hattâ çeşmelerin estetiği modern Türk köyünün olması lâzımgelen şekline uygun olacaktır.

Tesislerin kifayetli bir şekilde plânlaması yapılacaktır ve ilerde köy içerisinde dağıtmaya imkân verecek tedbirler dahi düşünülecektir. Bu suretle dâvanın sağlık dâvası olduğu kadar bir iş gücü dâvası halinde de mütalâası icabetmektedir. Bil-

hassa köy kadını ve çocuğu zamanının büyük bir kısmını kendi gücü ile, hayvan ile uzak mesafelerden veya derin kuyulardan su çekmekten kurtulacak ve bunlara sarf ettiği emeği ve hasrettiği zamanı asıl istihsaline sarf edecek ve hasredecektir.

Yukardan beri arz ve izah ettiğimiz veçhile, encümenimiz bu dâvanın üzerinde hassasiyet ve titizlikle durarak kanun lâyihasının aşağıda arz edeceğimiz maddelerini değiştirmiş ve bu dâvanın halli babında yeni maddeler tedvin etmek zaruretinde kalmıştır.

Madde 1. — Bu maddenin birinci fıkrasını aynen kabul eden Encümenimiz 2 ne ve 3 neü fıkrasını da bu fıkraya mütenazır ve idari hizmet ademi merkezîyet sistemimize uygun olması üzerinde durarak değiştirilmiştir.

Madde 2. — Lâyihanın 2 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — Maddeye sarahat vermek babında teknik bakımdan bâzı değişikliğe tâbi tutulmuştur.

Madde 4. — Lâyihanın 3 neü maddesinin 2 ne fıkrası daha sarîh olarak encümenimiz metninde 4 neü madde olarak tedvin edilmiştir.

Madde 5. — Lâyihanın 4 neü maddesi metnimize 5 ne madde olarak tedvin edilmiştir.

Madde 6. — Lâyihanın 5 ne maddesi prensip olarak ele alınmış maddenin matlabı teknik değişikliğe tâbi tutulduğundan madde içerisindeki tâbirler de matlaba göre değiştirilmiştir.

7. — Lâyihanın 6 ne maddesi 7 ne madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 8. — Bu madde encümenimizce yeniden tedvin edilmiştir. DSİ Umum Müdürlüğünün bir veya birkaç köye su getirirken aynı sudan faydalanacak olan nüfusu üç binden yukarı kasabalar da faydalanıyorlarsa bu sudan istifade eder. Kasabalar, masrafları takabbül ettikleri takdirde DSİ Umum Müdürlüğü ile iller Bankasının teşriki mesai ederek istifade eden kasaba veya kasabalarında bu sudan istifade etmesi kadar normal bir şey olamaz. Bu bir bakıma ekonomiktir de. Zira ayrı ayrı teşkilât ve masraflarla yapılacak işin bir elden yapılmasının daha ekonomik olduğu da her türlü şüpheden varesindedir. Bu noktai nazarla bu madde tedvin edilmiştir.

Madde 9. — Lâyihanın 7 ne maddesi ufak

teknik kelime değişiklikleriyle 9 neü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 10. — Lâyihanın 8 ne maddesi köy ve belediye mevzuatlarıyla bir tenazur teşkil etmek bakımından tadil edilmiştir.

Madde 11, 12, 13, 14. — Bu maddeler 10 senenin verdiği tecrübelerle istinaden, tatbikatta görülen ve hemen hemen her zaman karşılaşılan ihtilâfları halletmek gayesine mâtuf olarak encümenimizce yeniden tedvin edilmiştir.

Lâyiha, işin iyi, sağlam ve bir an evvel yapılması gayesine mâtuf olarak hazırlanmışsa da, tatbikatta doğan ve doğması melhuz olan hukuki ihtilâfları ve bilhassa 6830 sayılı İstimlâk Kanununun reperküsyonlarını kanunun neşrinden beri takibeden âzalarımızın şifahi izahları neticesinde mezkûr kanunun 30 neü maddesinin bu sahada tatbik kabiliyeti olmaması üzerinde durulmuş ve yeniden tedvin edilmiştir. 6830 sayılı Kanunun 30 neü maddesi âmme hükmi şahıslarının birbirleri arasında istimlâki kaldırılmış, işleri anlaşmaya bırakmış, anlaşamadıkları takdirde de Devlet Şûrasını hakem tâyin etmiştir. Şimdiye kadar hiçbir köy ve belediye anlaşmamış ve işin Şûrayı Devlete intikalinde de işler sürüncemede kalmıştır. Tatbikatta işlemiyen 30 neü maddenin köy veya meskûn mahallelerin içme ve kullanma suyu ihtiyacının bir an evvel temin ve tedariki zımında bu maddenin tedvini zarureti ile karşılaşılmıştır.

Bu maddeler, Dahiliye Encümenince hazırlanan ve Heyeti Umumiyyeye arz edilen yeni Köy Kanununun «Köy orta malları» hükümlerini ihtiva eden maddelerine mütenazır olarak hazırlanmıştır.

Malûm olduğu veçhile köy hükmi şahsiyetinin 3 türlü orta malı vardır.

- a) Umuma ait mallar,
- b) Umumun hizmetine tahsis edilen mallar,
- c) Köyün hususi hukuk ahkâmına tâbi olan hususi malları.

Köylerin umuma aidolan malları arasına giren sular ile, tesis yapmaya yetecek arazi üzerinde DSİ ile vîlayet idare heyetlerini parasız el koymaya salâhiyetli tanımak bu dâvanın halli için şart olduğuna kaani olan encümenimiz, Temyiz Mahkemesi ile Şûrayı Devletin alâkadar daire reislerinin de mütalâa ve fikirlerini almak suretiyle maddeyi tedvin etmiştir.

Bu arada gerek âmme hükmî, gerekse hususî şahısların hususî emlâkinde 6830 sayılı İstimlâk Kanunu hükümleri dairesinde istimlâk edilmesi prensibini kabul etmiştir.

Madde 12. — Bu dâvanın bir an evvel halledilmesi zarureti üzerinde duran encümen gerek DSİ Umum Müdürlüğünün gerekse vilâyet idare heyetlerinin vermiş oldukları kararların katî olmasını encümen esas kabul etmiştir. Bu mercilerin vermiş oldukları kararlar aleyhine hiçbir merce (Adlî ve idari) itiraz hakkı tanımamıştır. Ancak bu arada hususî hukuk hükmüne tâbi gayrimenkullerin istimlâkinde 6830 sayılı İstimlâk Kanunu hükümleri dairesinde itiraz hakları mahfuzdur.

Madde 15. — Bu madde de yeniden tedvin edilmiştir.

Henüz yeni kasaba olmuş veya evvelce kasaba olmasına rağmen bir türlü köy karakterinden kurtulamamış kasabalarımızın içme ve kullanma suyunun nüfusu 3 bine kadar olan (3 bin dâhil) kasabalar içme ve kullanma suyu getirilmesini de DSİ Umum Müdürlüğünün yapması külfetini memnuniyetle üzerine alan Hükümetin, bu anlayış zihniyetini encümenimiz sayarı şükran bul-

muştur. Bu arada bugün mevcut 3 bin nüfuslu 524 aded kasabamızın kısa zamanda borçsuz içme suyunu kavuşması hâli şükranla karşılanılacak bir vak'a olacağı da her türlü şüpheden vârestedir. (982 aded kasaba olduğuna göre)

Muvakkat madde — Lâyihanın muvakkat maddesi değiştirilmiş ve bugünkü durumu göz önünde bulunduran encümenimiz 3 yeni muvakkat madde ilâve etmiştir.

Madde 16. — Meriyet maddesidir.

Madde 17. — İcra maddesidir.

Takdimen ve tercihan görüşülmesi temenniyle Umumi Heyete arz olunmak üzere Yüksek Riyasete saygı ile sunulur.

Muvakkat Encümen Reisi Mazbata Muharriri

Gaziantep

Yozgad

S. Kuranel

Ö. Lâtîfî Erzurumluoğlu

Kâtip

Artvin

Gaziantep

M. Bumin

C. San

Kastamonu

Kayseri

S. Çağlar

O. Kavuncu

İmzada bulunamadı

Sinob

Yozgad

Ö. Özen

T. Alpay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Köy İçme Suları hakkında Kanun lâiyhası *Kanunun şumulü*

MADDE 1. — Köylerin içme ve kullanma suyu ihtiyacı, DSİ Umum Müdürlüğü tarafından temin ve tedarik olunur.

Bu hizmeti, vilâyetin bâzı köyleri veya bütün vilâyet için şimdiye kadar tatbik edilmiş olan usule uyarak görmek istiyen vilâyetler, bu arzularını, kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Nafia Vekâletine bildirerek kanunun kısmen veya tamamen şumulü dışında kalabilir.

Kısmen veya tamamen kanunun şumulü dışında kalan vilâyetlere nakdî veya aynı yardım yapılır.

Tahsisat

MADDE 2. — Bu kanuna göre yapılacak işler için DSİ Umum Müdürlüğü bütçesine her yıl lüzumu kadar tahsisat konur.

İcraat programları

MADDE 3. — Kâfi miktarda sıhhi içme ve kullanma suyu olmayan bütün köyler ve köy mahallelerinin tesbitinden sonra ihtiyacı en çok, nüfusu en kalabalık, nüfus başına su getirme masrafı en az olan, içme su tesisleri için memba ve arazi hibe eden ve en fazla iş birliğinde bulunan köylere rüchaniyet sırası verilmek suretiyle DSİ Umum Müdürlüğüne, üçer yıllık icraat programları hazırlanır.

Yıllık icraat programları ise, her sene bütçe yılı başında her vilâyet için Valinin raisliği altında bir encümen âzası ile DSİ Bölge Müdürü ve Nafia Müdüründen müteşekkil bir heyet tarafından hazırlanıp, DSİ Umum Müdürlüğüne gönderilir. DSİ Umum Müdürünün teklifi ve Nafia Vekilinin tasdiki ile, programlar meriyete girer.

MUVAKKAT ENCÜMENİN TADİLİ

Köy içme suları hakkında Kanun *Kanunun şumulü*

MADDE 1. — Köylerin içme ve kullanma suyu ihtiyacı, DSİ Umum Müdürlüğü tarafından temin ve tedarik olunur.

DSİ Umum Müdürlüğü 4. maddedeki programlara giren bâzı köylere ait işlerin, DSİ kontrol murakabesi altında yapılmasını, ilgili vilâyete bırakabilir.

Vilâyete bırakılan işler için vilâyete nakdî ve aynı yardım yapılır.

Tahsisat

MADDE 2. — Bu lâiyhanın 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Çalışma ve icrai programlar

MADDE 3. — Kâfi miktarda sıhhi ve içme suyu olmayan bütün köyler ve köy mahallerinin tesbitinden sonra :

- a) İhtiyacı en çok,
- b) Nüfusu en kalabalık,
- c) Nüfus başına su getirme masrafı en az,
- d) İçme su tesisleri için memba, para ve arazi hibe eden,
- e) Birkaç köye ait işlerde aralarında birlik kuran,
- f) En fazla iş birliğinde bulunan köylere rüchaniyet sırası verilmek suretiyle, vilâyetlerle teşriki mesai edilerek DSİ Umum Müdürlüğüne her malî yıl başında üç yıllık çalışma programları hazırlanır.

MADDE 4. — Her sene bütçe yılı başında her vilâyet için valinin reisliği altında bir daimî Encümen âzası ile DSİ Bölge Müdürü ve Nafia Müdüründen müteşekkil bir heyet tarafından üç yıllık çalışma programına uygun ola-

Hü.

İşin yapılması

MADDE 4. — Yukarda üçüncü maddede adı geçen programlar, bu kanunla, 6200 sayılı Kanununun hükümleri ve bütçe ile verilen tahsisat dâhilinde DSİ Umum Müdürlüğü tarafından icra ve tatbik olunur.

DSİ Umum Müdürlüğü bu işleri tâbi olduğu mevzuat dairesinde emaneten yapabileceği gibi, tediyesi diğer yıllara sâri taahhütlere de bağlı-yabilir.

Aynı veçhile bu işlerin etüd ve projelerinin ihzarı için gerekli taahhütlere girişebilir.

DSİ Umum Müdürlüğü bu maksatlar için, lüzumlu her türlü vasıta, makina, alât, edevat ve malzemeyi bu tahsisatlarla tedarik edebilir.

Boru ve tulumba fabrikaları kurma salâhiyeti

MADDE 5. — DSİ Umum Müdürlüğü köy içme sularına lüzumlu aspestli çimento borularla sair içme su borularını ve tulumbalarını ve teferruatını imal etmek üzere, İcra Vekilleri Heyetinin müsaadesi ile, müstakillen fabrika kurabileceği gibi İller Bankası veya diğer yerli ve yabancı müessese ve teşekküllerle ortak olarak fabrikalar kurabilir.

Bu maksatla kullanılacak bilûmum malzeme için birinci fıkra esasları dairesinde, lüzum gördüğü atelye ve imalâthanelerle ortaklık yapabilir.

Teşkilât ve personel

MADDE 6. — DSİ Umum Müdürlüğü köy içme su işleri için merkezde, bölgelerde ve şubelerde gerekli teşkilâtı kurar. Bu teşkilâtın ihtiyacı bulunan teknik elemanların yetişmesi için yurt içinde ve dışında mevcut öğretim müesseselerine bursla talebe gönderebilir.

Muvakkat E.

İşin yapılması

rak yıllık icraat programları hazırlanıp, DSİ Umum Müdürlüğüne gönderilir.

DSİ Umum Müdürlüğünün teklifi ve Nafia Vekilinin tasdiki ile programlar meriyete girer.

MADDE 5. — Yukarda üçüncü ve dördüncü maddelerde adı geçen programlar bu kanunla, 6200 sayılı Kanunun hükümleri ve bütçe ile verilen tahsisat dâhilinde DSİ Umum Müdürlüğü tarafından icra ve tatbik olunur.

DSİ Umum Müdürlüğü bu işleri tâbi olduğu mevzuat dairesinde emaneten yapabileceği gibi tediyesi diğer yıllara sâri taahhütlere de bağlı-yabilir.

Aynı veçhile bu işlerin etüd ve projelerinin ihzarı için gerekli taahhütlere girişebilir.

DSİ Umum Müdürlüğü bu maksatlar için, lüzumlu her türlü vasıta, makina, alât, edevat ve malzemeyi bu tahsisatlarla tedarik edebilir.

Fabrika ve imalâthaneler kurma salâhiyeti

MADDE 6. — DSİ Umum Müdürlüğü köy içme sularına lüzumlu içme su borularını, motor ve tulumbalarını ve sair teferruatını imal etmek üzere, İcra Vekilleri Heyetinin müsaadesi ile müstakillen fabrika, imalâthane kurabileceği gibi, İller Bankası veya diğer yerli ve yabancı müessese ve teşekküllerle ortak olarak fabrikalar ve imalâthaneler kurabilir.

Bu maksatla kullanılacak bilûmum malzeme için birinci fıkra hükümleri dairesinde, lüzum gördüğü fabrika ve imalâthanelere ortak olabilir.

Teşkilât ve personel

MADDE 7. — Lâyihanın 6 ncı maddesi 7 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ayrıca lüzumlu teknisiyenleri yetiştirmek üzere kurslar açabilir.

Bitirilen tesislerin devir ve teslimi

MADDE 7. — Köy içme su tesisleri bitirilince tatbik projeleri ile birlikte, bir zabıtlı ihtiyar heyetine ve birkaç köye ait sular ise, birliklere ve birliğin kurulmamış olması halinde, ihtiyar heyetlerine devir ve teslim edilir. Bu suretle tesis, köyün veya köylerin malı olur.

Tesislerin bakım ve işletilmesi

MADDE 8. — Köy ihtiyar heyetine devir ve teslim edilen ve bir köye aidolan tesislerin bakım, onarım ve işletmesi ve icabında bâzı parçalarının yenilenmesi, o köy ihtiyar heyetinin vazifesi olup bu yolda ihtiyar edilecek masraflar köy bütçesinden ödenir.

Birkaç köye birden devir ve teslim edilen müşterek tesislerin bakım, onarım ve işletmesi ve icabında bâzı parçalarının yenilenmesi hizmetleri 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 56 nci maddesine uyularak kurulan birlikleri vazifeli olup bu yolda ihtiyar edilecek masraflar, birlik ana nizamnamesindeki hükümlere göre ve müştereken ödenir. Birlik kurulmamasıya kuruluncaya kadar köy ihtiyar heyetleri bu vazifeyi görür.

Tesislerin bakım, onarım, işletme ve icabında yenilenme hizmetlerinin devamlı ve iyi yapılması, idari makamlarca takip ve intacolunur.

Muvakkat E.*Belediyelerle müştereken yapılacak tesisler*

MADDE 8. — Devle Su İşleri Umum Müdürlüğü bir veya mütaaddit köylerle birlikte, taraflar için fayda mülâhaza edildiği ve kendilerine isabet eden masrafları karşıladıkları takdirde İller Bankası ile teşriki mesai ederek mücavir belediyelerin de su tedarik ve isale işlerini ihtiva eden müşterek tesisler yapmaya salâhiyetlidir.

Tesislerin devir ve teslimi

MADDE 9. — Köy içme su tesisleri bitirilince tatbik projeleri ile birlikte, bir zabıtlı ihtiyar meclisine ve birkaç köye veya birkaç köy ile birlikte belediyelere ait sular da ise, birliklere ve belediyelere ve ihtiyar meclislerine devir ve teslim edilir. Bu suretle tesis köylerin, belediyelerin veya köylerle birlikte belediyelerin müşterek malı olur.

Tesislerin bakım ve işletilmesi

MADDE 10. — Köy ihtiyar meclisine devir ve teslim edilen ve bir köye aidolan tesislerin bakım, onarım ve işletmesi ve icabında bâzı parçalarının yenilenmesi, o köy ihtiyar heyetinin vazifesi olup bu yolda ihtiyar edilecek masraflar köy bütçesinden ödenir.

Birkaç köy veya varsa belediye veya belediyelere devir ve teslim edilecek müşterek tesislerin bakım, onarım ve işletilmesi ve icabında bâzı parçalarının yenilenmesi hizmetlerinin ifası için bu idareler kendi mevzuatları gereğince aralarında birlikler kurarlar. Birlik ara nizamnamesinde ne gibi hususların yer alacağını DSİ Umum Müdürlüğü ve alâkadar âmme hükmi şahıslar temsilcileri tesbit ederler. Tesislerin bakım, onarım, işletme ve icabında yenilenme hizmetlerinin devamlı ve iyi yapılması, idari makamlarca takip ve intacolunur.

Hü.*Ceza hükümleri*

MADDE 9. — Bir kimse evvelece veya bu kanun hükümlerine göre meydana getirilmiş olan içme su tesislerini her ne suretle olursa olsun tahrip veya imha eder veya bozar yahut bunlara zarar verir, yahut tesis edilmiş nizami bozarsa 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 200 liradan 1 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Cürüm mevzuu olan şeyin veya ika edilen zararın kıymeti pek fahiş ise mahkeme cürme mahsus olan cezayı yarısına kadar artırır ve eğer hafif ise üçte birine kadar eksiltir.

Kıymet tayıni için cürüm mevzuu olan şeyin veyahut vâkı zararın cürüm işlendiği zamandaki kıymet nazarı dikkate alınır, yoksa failin istihsal eylediği menfaat hesabedilmez.

Eğer fail bu cürümden dolayı mükerrir ise cezayı tenkise mahal yoktur.

Muvakkat E.*İçme suyunun tesis ve tevzi*

MADDE 11. — Bu kanunun tatbikini temin için umuma ait sular ile hususi kanunlarla köye veya köylere devir ve tahsis edilmiş veya köyün veya köylerin öteden beri intifaında bulunmuş olan suları, köyün, köylerin veya meskûn mahallerin içme suyu ihtiyacına göre tevzie, kısmen veya tamamen başka köyün, köylerin veya meskûn mahallerin ihtiyacına tahsis etmeye veya tahsis şeklini değiştirmeye DSİ Umum Müdür-lüğü salâhiyetlidir.

Suyun bir veya birkaç köye aidiyetinin evvelce ferman ve mahkeme ilâmı gibi vesikalara bağlanmış olması bu madde hükmünün tatbikine mâni olmaz.

Bu hususta istimlâk yoluna gidilemez ve İstimlâk Kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

Su tesislerinin vücuda getirilmesine ve su yollarının geçirilmesine lüzumlu olan arazi Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya köyün veya köylerin umumi yerleri içinde bulunuyorsa o araziler hakkında dahi bu madde hükmü tatbik olunur.

İstimlâk hükümleri

MADDE 12. — Bu kanunun tatbikini temin

Köy içme su teknisiyenleri

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvel DSİ Umum Müdürlüğüne yetiştirilerek vilâyetler emrine verilmiş olan köy içme su teknisiyenleri, bu kanunun meriyete girdiği tarihte DSİ Umum Müdürlüğünde işe başlamak üzere bu Umum Müdürlük kadrosuna nakil ve tâyin edilmiş sayılırlar.

Sarf edilmeyen para ve bakıye malzeme

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvel köylerde halkın yapacağı içme su işlerine yardım tahsisatından vilâyetlere yapılmış olan yardımdan bu kanunun meriyete girdiği tarihe kadar sarf edilmemiş paralar, iki ay içinde DSİ Umum Müdürlüğü hesabına Ziraat bankalarına yatırılır, ve tutarı DSİ Umum Müdürlüğü bütçesinin teberrular ve çeşitli varidat faslına bir taraftan varidat ve mukabili köy içme suları ile ilgili tertibe Maliye Vekâletince tahsisat kaydolunur.

Aynı vechile yardım tahsisatından vilâyetlerce satın alınarak kullanılmamış olan bilûmum malzeme, bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren iki ay içinde DSİ Umum Müdürlüğüne devir ve teslim edilir.

için sahipli veya köyün bedeli mukabilinde iktisabettiği sularla diğer gayrimenkulleri 6830 sayılı İstimlâk Kanunu gereğince istimlâke veya gayrimenkul üzerinde irtifak hakkı tesisine DSİ Umum Müdürlüğü salâhiyetlidir.

MADDE 13. — Bu kanunun 1 nei maddesinin 2 nei fıkrası ile yapılması vilâyetlere bırakılan köylerin içme ve kullanma su ihtiyacını temin için 11 ve 12 nei maddelerde yazılı salâhiyetler vilâyet idare heyetlerine aittir.

MADDE 14. — 11 ve 13 neü maddelerin tatbiki bakımından DSİ Umum Müdürlüğü ile vilâyet idare heyetlerinin kararları kesindir.

Bu kararlar aleyhine adli ve idari kaza mercilerine müracaat edilemez.

MADDE 15. — Belediye teşkilâtı bulunan ve nüfusu son umumi nüfus sayımına göre 3 000 e kadar olan (3 000 dâhil) kasabalar da bu kanun hükmüne tâbidir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun meriyete girmesinden evvel adli ve idari mercilere intikal etmiş olup da kanun meriyete girdiği tarihe kadar katiyet kesbetmemiş olan ihtilâflar bu kanun hükümlerine göre halledilir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanunun gerektirdiği masraflar 1960 malî yılında DSİ Umum Müdürlüğü bütçesinin (A/2) işaretli cetvelinin 791 nei «Köy su işlerine yardım» faslından ödenir.

Hü.

Muvakkat E.

Kanunun meriyete girmesi

MADDE 10. — Bu kanun 1 . III . 1960 tarihinde meriyete girer.

MADDE 11. — Bu kanun hükümlerini İcra ve İdarat Vekilleri Heyeti memurdur.

18 . I . 1960

Başvekil <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı <i>M. Berk</i>
Devlet Vekili <i>İ. Akçal</i>	Devlet Vekili
Devlet Vekili	Adliye Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>	Dahiliye Vekili ve Hariciye V. V. <i>N. Gedik</i>
Hariciye Vekili	Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>
Maarif Vekili <i>Â. Benderlioğlu</i>	Nafia Vekili <i>T. İleri</i>
Ticaret Vekili ve İmar ve İskân V. V. <i>H. Erkmen</i>	Sıh. ve İç. Mua. Vekili <i>Dr. Lâtîfi Kırdar</i>
Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsman</i>	Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>
Münakalât Vekili <i>Ş. Ergin</i>	Çalışma Vekili ve Bas. Yay. ve Turz. V. V. <i>H. Şaman</i>
Sanayi Vekili <i>S. Ataman</i>	Bas. - Yay. ve Turz. Vekili
İmar ve İskân Vekili	Koordinasyon Vekili <i>A. Aker</i>

MUVAKKAT MADDE 3. — Bu kanunun tatbikatı için 1960 malî yılı içinde istihdam edilecek geçici hizmetlilerin ücretlerini karşılamak üzere, DSİ Umum Müdürlüğü bütçesinin 791 nci «Köy su işlerine yardım» tertibinden aynı bütçenin 203 nci «geçici hizmetliler ücreti» faslına lüzumlu tahsisatı aktarmaya Maliye Vekili mezundur.

MADDE 16. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 17. — Bu kanun hükümlerini İcra ve İdarat Vekilleri Heyeti memurdur.